

2010

Република Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

КАКО ДА СЕ ЗАШТИТИМЕ И ДЕЛУВАМЕ ПРОТИВ СИВАТА ЕКОНОМИЈА?

„Плаќањето даноци е законска обврска”

Подготвува и издава: Управа за јавни приходи
Република Македонија
бул. „Кузман Јосифовски-Питу“ бр.1,
1000 Скопје
www.ujp.gov.mk
info@ujp.gov.mk

Дата на издавање: 01.02.2010 година

Уредници: Весна Новаковиќ - Канцеларија за односи
со јавност и комуникација
Славица Кироска - Генерален даночен
инспекторат

Дизајн и припрема: Драгица Николоска - Сектор за информатичка
технологија

Печати: Цетис МКД ДОО Скопје

Тираж: 1500

Наслов: Како да се заштитиме и делуваме против
сивата економија?

ISBN: 978-608-4592-02-0
Бр: 08-7104/1

2010 © Управа за јавни приходи

Материјалот е наменет за некомерцијални цели на Управата за јавни приходи. Копирање, умножување и употреба на материјалот за комерцијални цели не е дозволено. При користење на податоци од публикациите на Управата за јавни приходи потребно е да се цитира изворот.

СОДРЖИНА

ВОВЕД.....	2
ШТО Е СИВА ЕКОНОМИЈА?.....	3
Во кои сектори е најприсутна сивата економија?.....	3
ОДБЕРЕТЕ ПАРТНЕР ОД ЛЕГАЛНАТА ЕКОНОМИЈА.....	4
Заштитете се од сивата економија.....	4
Зошто не треба да ги подржуваме оние кои учествуваат во сивата економија?.....	4
ОДАНОЧУВАЊЕ НА ПРИХОДИ ОД ВРШЕЊЕ НЕРЕГИСТРИРАНА ДЕЈНОСТ.....	7
Како да станете легални даночни обврзници?.....	7
Кои дејствија ги презема Управата за јавни приходи против сивата економија?.....	8

ВОВЕД

Оваа брошура е изготвена согласно Стратегијата на Управата за јавни приходи за намалување на сивата економија во Република Македонија.

Преку публикацијата сакаме да им укажеме на читателите дека оваа појава, која се јавува и во светски рамки, го поткопува и ослабува нашиот даночен и економски систем, но и дека сите граѓани, стопанственици и институции се засегнати страни кои единствено и заеднички можат да делуваат во намалување на сивата економија во Македонија.

ШТО Е СИВАТА ЕКОНОМИЈА?

“**Сива економија**” е вршење на економски активности кои се легални, но не се регистрирани и не се пријавени за даночни цели од страна на поединци, неформални групи или организации.

“**Црна економија**” претставува вршење на активности кои се спротивни на прописите - илегални активности (трговија со оружје, дрога, луѓе и сл.).

Во кои сектори е најприсутна сивата економија?

Сивата економија е присутна во сите земји, но поприсутна е во земјите во транзиција.

Сивата економија особено е присутна во индустриските и услужните сектори каде трансакциите и плаќањето со готови пари се вообичаен дел од работењето:

- градежништво
- угостителство
- транспорт
- трговија на зелените пазари
- текстилна индустрија
- поправки на возила
- поправки на домови
- изработка на мебел
- молерски услуги
- козметички и фризерски услуги
- други занаетчиски работи
- издавање на објекти под наем
- преведувачки услуги и професорски услуги
- нудење на хардверски и софтверски услуги и сл.

ОДБЕРЕТЕ ПАРТНЕР ОД ЛЕГАЛНАТА ЕКОНОМИЈА

Заштитете се од сивата економија!

Пред да ангажирате некој да ви изврши некоја економска активност, обезбедете писмен договор, поставувајте повеќе прашања, обезбедете повеќе информации и одберете партнер од легалната, а не од сивата економија.

“Информацијата е клуч за сè”

Дознајте повеќе за работата и луѓето со кои работите и соработувате. Користите ги оние информации кои ви се на располагање, за да ги препознаете оние кои учествуваат во сивата економија.

Зошто не треба да ги подржуваме оние кои учествуваат во сивата економија?

Пријавете ги сите сомнителни активности кои укажуваат на сивата економија, а кои сте ги воочиле кај вашите деловни партнери.

- ✓ Сивата економија е штетна за сите граѓани на Република Македонија. Оние кои ги избегнуваат своите даночни обврски, ги оштетуваат сите граѓани и се неправедни спрема сите оние даночни обврзници кои работат законски.
- ✓ Сивата економија ја поткопува конкурентноста на фирмите и поединците и претставува неправична и незаконска “предност” на оние кои не ги исполнуваат законските обврски.
- ✓ Сивата економија го поткопува интегритетот на целиот наш даночен систем.
- ✓ За потрошувачите плаќањето “под рака”, без фискална сметка, не е добро решение. Ако плаќате во готово и не добиете фискална сметка¹, вие немате никаква гаранција, немате начин да се пожалите за лошо завршената работа или услуга и учествувате во поткопување на даночниот систем.

¹) Види повеќе во публикацијата на УЈП „Фискализација - Права на потрошувачот“
<http://www.ujp.gov.mk/mk/publikacii/pogledni/21>

ЗАДОЛЖИТЕЛНО ПОБАРАЈ ФИСКАЛНА СМЕТКА!

ПРИЈАВЕТЕ
НЕПРАВИЛНОСТИ

198

ОДАНОЧУВАЊЕ НА ПРИХОДИ ОД ВРШЕЊЕ НЕРЕГИСТРИРАНА ДЕЈНОСТ

Доколку вашиот начин на живеење не е во корелација со приходите кои што сте ги пријавиле, односно имотот и средствата се стекнати од неоданочени или нецелосно оданочени приходи, Управата за јавни приходи може да донесе решение за оданочување на тие приходи.

Не е точно мислењето дека ако работите само со готови пари, не водите книговодствена евиденција и не ја регистрирате дејноста, дека во тој случај сте имуни на даноците.

„Избегнувањето на даноците е незаконито и казниво и може да резултира со кривични пријави“

Како да станете легални даночни обврзници?

Трансферот од сива во законски регуларна економија е првиот чекор во решавањето на овој проблем.

Со доброволно регистрирање и пријавување на обврските, можете да ги поправите претходните пропусти, да пријавите данок кој претходно сте го заатаиле, без казна и без кривично гонење се додека истото го направите пред да преземе мерки Управата за јавни приходи.

„Плаќањето даноци е законска обврска“

Кои дејствија ги презема Управата за јавни приходи против сивата економија?

Доколку ги повредите законите освен што ќе ја платите казната, би можеле да ја изгубите работата, домот, па дури и да добиете казна затвор.

Управата за јавни приходи има поголем број на инструменти за откривање и гонење на оние кои не ги пријавуваат своите приходи и тоа преку размена на информации со други институции, информации добиени од трети страни, посета на лице место од даночни службеници, индикации од надворешни контроли, индикации преку начинот на живеење и друго.

Со цел намалување на сивата економија, Управата за јавни приходи ги презема следните дејствија:

- ✓ собира информации за идентификување на нерегистрирани даночни обврзници;
- ✓ врши проверка на информации;
- ✓ воведува посебна евиденција за нерегистрирани даночни обврзници;
- ✓ ги повикува нерегистрираните даночни обврзници за доброволна регистрација;
- ✓ врши посета на нерегистрирани даночни обврзници;
- ✓ презема посебни мерки за нерегистрирани даночни обврзници кои не одговориле на повикот и не се регистрирале доброволно;
- ✓ врши надворешна контрола кај нерегистрирани даночни обврзници;
- ✓ врши регистрирање на нерегистрираниот даночен обврзник кој доброволно се пријавува за регистрација;
- ✓ врши службена регистрација на сите нерегистрирани даночни обврзници кои доброволно не се регистрирале за даночни цели, им доделува Единствен даночен број (ЕДБ) и ги евидентира во посебна евиденција;
- ✓ го задолжува даночниот обврзник со соодветен данок и презема и други мерки согласно законската регулатива.

www.ujp.gov.mk

Оваа публикација е достапна и во електронска верзија на веб страницата на УЈП <http://www.ujp.gov.mk/mk/publikacii/pogledni/12>

Контакт Центар

Кеј 13-ти Ноември (Градски Трговски Центар
2-ри кат) локал 500, 1000 Скопје
тел. 02/3214 051; факс 02/3214 062

Генерална Дирекција на УЈП

бул. „Кузман Јосифовски – Питу“ бр.1
(Комплекс банки), 1000 Скопје
тел. 02/3299 500; факс 02/3281 010

Дирекција за големи даночни обврзници

ул. „12-та Ударна бригада“ бр. 2-а, 1000 Скопје
тел. 02/3251 600; факс 02/3251 610

Регионална Дирекција Скопје

ул. „11 Октомври“ бр. 27, 1000 Скопје
тел. 02/3163 411; факс 02/3213 938

Регионална Дирекција Битола

ул. „Борис Кидрич“ бр. 24, 7000 Битола
тел. 047/235 504; факс 047/235 501

Регионална Дирекција Тетово

ул. „Дервиш Цара“ бр. 56, 1200 Тетово
тел/факс 044/335 515

Регионална Дирекција Штип

ул. „Плоштад Слобода“ бб, 2000 Штип
тел. 032/397 818; факс 032/392 050

Регионална Дирекција Кавадарци

ул. „Едвард Кардељ“ бб, 1430 Кавадарци
тел. 043/411 752; факс 043/411 751